

Roth'tan gerçek bir masal

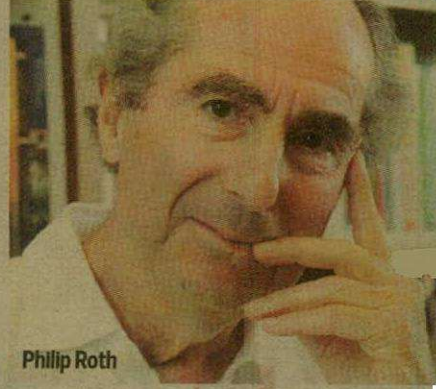
Philip Roth'un sıklıkla kullandığı 'sahte biyografi' tekniğinden tamamen sıyrıldığı otobiyografik romanı 'Baba Mirası-Gerçek Bir Hikâye', muhteşem bir baba-oğul masalı.

ERHAN TEKTEK
erhan.tekten@gmail.com

Sigmund Freud, 'Dostoyevski ve Baba Katilliği' isimli incelemesinde "Bir oğulun babasına karşı olan durumu bizim dilimizde söyleyecek olursak, 'iki değerlidir'. Yani babasını düşman olarak gören çocuk ondan nefret ederek ölümünü arzularken, ona karşı belli bir ölçüye kadar sevgi de duymaktadır. Bu iki ruhsal davranış oğulun kendisini babasıyla özdeşleştirmesine yol açar. Yani oğul babasına hayranlık duyduğu için onun yerinde olmak ister ama yine bu yüzden onu ortadan da kaldırmak ister" diyor. Freud aynı yazıda, dünyanın en büyük üç eserinin (Sophokles'in 'Oedipus Rex'i, Shakespeare'in 'Hamlet'i ve Dostoyevski'nin 'Karamazov Kardeşler'i) aynı konuyu, yani baba katilliğini işleminin rastlantı olmadığını altını çiziyor.

Nefret ve sevgi ikilemi sonucunda babaların öldüğü böyle şaheserler ortaya çıksa da daha yakın bir geçmişte yayımlanan Philip Roth'un 'Baba Mirası-Gerçek Bir Hikâye' isimli otobiyografik romanı bu eserlerin tam karşısında duruyor. Roth, beyin tümörüyle mücadelesi sırasında ölen babasına yani en büyük kahramanına yeniden can veriyor. Roman, ünlü yazarın hayatının hiçbir noktasında babasına hayranlık duymadan geçirmedığı bir anın bile olmadığını düşündürüyor. Babasına olan katışıksız sevgisiyle Philip Roth, hayatta bir saniye daha fazla kalma savaşı veren adamın her an yanında duruyor.

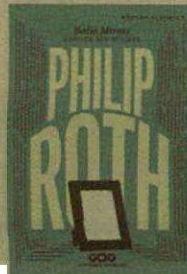
Amerikan edebiyatının en önemli yazarlarından Philip Roth (1933-2018), neredeyse her romanında değişik anlatım teknikleri denemiş ama ana temalarından -Yahudi olmak, erkek olmak, bir ananın oğlu olmak, aydın olmak ve sonuçlarını deşmek-taviz vermeden yazdı. Pulitzer Ödülü, Man Booker ve Ulusal Sanat Nişanı da alan Roth, öykü, roman, novella, otobiyografi gibi türlerde onlarca eseri dünya edebiyatına kazandırdı. Roth'un sıklıkla kullandığı 'sahte biyografi' tekniğinden tamamen sıyrıldığı, anlatıcı olarak bizzat kendi ismini kullandığı biyografik romanı 'Baba Mirası'nı, yazarlık kariyerinde ayrı bir yere koymak gerekiyor. Çünkü Roth'un tamamen gerçekleri yazdığı pek görülmuş şey değildir ve her zaman kurguya kaçır.

Philip Roth

'Baba Mirası-Gerçek Bir Hikâye', 1988'de Philip Roth 55 yaşındayken, 86 yaşındaki babası Herman'ın sağ gözü görme yetisini büyük ölçüde yitirmesi ve yüzünün bir yanının felç olmasıyla açılıyor. Floridalı bir doktor felcin yüzün bir tarafını etkileyen geçici viral bir enfeksiyon türü olan Bell's Palsy'den kaynaklandığını söyleyerek yanlış teşhis koyuyor. Aslında Herman'ın beyninde tümör vardır ve tümörün alınması gerekiyordu. Herman'ın bu ameliyatı kaldıramayacağını düşünen oğlu Roth, zor bir karar vermek zorunda kalıyor. Tümörün büyümeyeceğini, beynine baskı yapmayacağını düşünen Philip, babasının ameliyat olmasına izin vermiyor. Yaklaşık iki sene boyunca yaşlı adamın hayatta kalma mücadelesinde; sevgi, hayranlık, endişe ve korkularla dolu oğul, babasının hep yanındadır.

Roman öte yandan Herman'ın anılarıyla birlikte bu yüzyılın ilk yarısında Amerikan Yahudi aile yaşamına ışık da tutuyor. Yazar, 40 yıl boyunca Herman Roth'u çalıştıran sigorta şirketinin 'anti-semitizm'ini de tartışıyor. Roth'un objektifinden gördüğümüz bu ölüme giden süreçte yazar, lirizmi zorlamadan sakince anlatısını sürdürüyor. Romanın en can alıcı anı, altına yapan Herman'ı yıkayan ve sonrasında banyodaki pisliği temizleyen oğulun babasının utancını herkesten saklayacağını babasına söylemesi oluyor. 'Baba Mirası'nın kapağını açarsanız muhteşem bir baba-oğul masalına hazırlıklı olun.

BABA MİRASI - GERÇEK BİR HİKÂYE

Philip Roth
Çeviren: Avl Pardo
Yapı Kredi Yayınları, 2019
144 sayfa, 19 TL.